QORTI TAL-MAĠISTRATI (MALTA)

MAĠISTRAT
DR RACHEL MONTEBELLO B.A. LL.D.

Rikors Numru : 111/2021 RM

Sebastian Darmanin Kissaun

-Vs-

Kenky Cars Limited

Illum, 9 ta’ Jannar 2023.

Il-Qorti,

Rat ir-Rikors ipprezentat minn Sebastian Darmanin Kissaun fir-Reġistru ta’ din il-Qorti fis-27 ta’ April 2021, fejn talab li Kenky Cars Limited tiġi kundannata tħallsu s-somma ta' sebat elef, sittax-il ewro u tmienja u għoxrin ċenteżmu (€7,016.28) rappreżentanti, erbat elef, erbgħa mija tmienja u sittin ewro, u sitta u sittin ċenteżmu (€4,468.66) xogħol ta' tiswija (irċevuta tal-VAT annessa u mmarkata Dok A), u elfejn, ħames mija u sebgħa u erbgħin ewro, tnejn u sittin ċenteżmu (€2,547.62) ordni ta' *parts* li għad iridu jaslu (quote tal-parts li fadal jaslu għall-istess tiswija, annessa u mmarkata Dok B) sabiex tissewwa karozza tal-marka BMW mixtrija mingħandha,

bin-numru ta' reġistrazzjoni ICD 846 (tmienja, erbgħa, sitta) nhar l-20 ta' Novembru 2020 (Bill of sale annessa u mmarkata Dok C).

Bl-ispejjeż u bl-imgħax mid-data indikata fl-iskrittura sal-pagament effettiv, minn issa kontra tagħkom nġunti in subizzjoni.

Rat ir-Risposta ppreżentata minn Kenky Cars Limited fl-20 ta' Lulju 2021 fejn ġie eċċepit:-

1. *Illi t-talbiet tal-attur huma inammissibbli u nfondanti fil-fatt u fid-dritt u bħala tali għandhom jiġu respinti bl-ispejjeż kontra l-istess attur.*

2. *Illi fl-ewwel lok, fil-mertu u mingħajr preġudizzju għas-suespost, l-ammont reklamat ta' sebgħa t'elef, sittax il-ewro u tmienja u għoxrin ċenteżmu (€7,016.28) mhuwiex dovut, stante li mhuwiex minnu s-soċjeta' intimata biegħet vettura difettuża lill-attur;*

3. *Illi fit-tieni lok u mingħajr preġudizzju għas-suespost u mingħajr ebda forma ta' amissjoni da parti tas-soċjeta` intimata, l-ammont mitlub qiegħed jiġi kontestat;*

4. *Illi fit-tielet lok, qabel ma l-attur xtara din il-vettura, huwa stess kien ingaġġa mechanic tal-fiduċja tiegħu sabiex jispezzjona din il-vettura, bl-eżitu jkun li l-vettura tal-għamla BMW 116D kienet f'kundizzjoni tajba;*

5. *Illi fir-raba' lok, sabiex l-attur xtara l-vettura mertu għal dawn il-proċeduri huwa kien ffirma Bill of Sale li huwa kien qiegħed jixtri l-imsemmija vettura tale quale;*

6. *Illi fil-ħames lok u mingħajr preġudizzju għas-suespost, l-attur jeħtieġlu jipprova li l-ħsarat subiti mill-vettura de quo kienu preżenti qabel ma l-istess attur xtara l-vettura tal-għamla BMW 116D;*

7. *Salv eċċezzjonijiet oħra jekk ikun il-każ;*

Bl-ispejjeż kontra l-attur li minn issa qiegħed inġunt in subizzjoni.

Semgħet ix-xhieda;

Rat il-provi kollha kif ukoll id-dokumenti kollha esebiti;

Rat l-atti kollha;

Semgħet it-trattazzjoni orali tal-abbli difensuri tal-partijiet fis-seduta tas-17 ta' Novembru 2022;

Rat illi l-kawza thalliet għal-lum għas-sentenza;

Ikkunsidrat;

Illi l-verżjoni tal-attur, Sebastian Darmanin Kissaun, hi illi huwa ried jixtri vettura BMW116D u kien lest li jonfoq ftit iktar fuq karozza li ma kellhiex bżonn tiswijiet. Mar ma' ħabib tiegħu biex jara vettura ta' din l-għamla għand Kenky Cars Limited fejn id-direttur, Kenneth Schembri, ħadhom fuq *test drive* ta' ftit minuti. Ikkonferma li waqt it-*test drive* ma nnota l-ebda problema u ma ħassx vibrazzjonijiet fil-karozza[1].

L-attur ma kienx ħa l-vettura għand il-mekkanik tiegħu biex jispezzjonaha kif jixraq għaliex Kenneth Schembri ma kienx kuntent li jħalli l-karozza titlaq mix-showroom peress li kien hemm xerrej prospettiv ieħor li kien interessat li jixtriha. Kenneth

[1] Kontro-eżami tal-attur, 7 ta' Frar 2022.

Schembri infurmah li l-vettura kienet f'kundizzjoni perfetta u kien hu stess li kien importaha mir-Renju Unit sentejn qabel għal klient ieħor fejn in segwitu kien reġa' akkwistaha bi tpartit. Assigurah ukoll li l-magna kienet f'kundizzjoni mekkanika perfetta iżda kien dispost isewwi kull problema mekkanika li setgħet tinqala' bi spejjeż tiegħu.

L-attur xehed li Kenneth Schembri qallu wkoll li l-vettura kienet ġiet spezzjonata mill-mekkanik tiegħu biss ftit tal-jiem qabel u fil-fatt, il-karozza kienet reklamata minnu bħala "*Top Condition*". L-attur xehed illi in segwitu għal dawn ir-rassigurazzjonijiet li tah Kenneth Schembri, fosthom il-garanzija fuq il-komponenti mekkaniċi tal-vettura, huwa ħassu komdu jixtri l-vettura u għalhekk ħallas il-prezz sħiħ ta' €12,000.

L-attur xehed ukoll li wara xi ġimagħtejn[2], beda jinnota vibrazzjonijiet u reżistenza fl-i*steering wheel* kif ukoll ħoss ġej mill-magna[3], li eventwalment wasslu għall-kollass totali tal-vettura. Meta l-vettura ġiet irmonkata għand il-mekkanik tiegħu, dan qallu li l-vettura kellha parts ta' BMW 3series istallati fiha u li parti sostanzjali tagħha kienet ġiet *resprayed*. Infurmah ukoll li kien hemm bżonn li jitwettqu numru ta' tiswijiet mekkaniċi fosthom li tinbidel il-magna. Kenneth Schembri ried jara l-vettura u għalhekk din ġiet irmonkata bi spejjeż tal-attur fix-*showroom* tiegħu fejn wara ġimagħtejn, qallu li biex iħallas €1,000 mill-prezz totali ta' €2,000 biex tissewwa l-karozza. Imbagħad, ħadha huwa stess għand mekkanik li qallu illi l-vettura kienet fi stat terribbli, qallu wkoll biex ma jsuqhiex. Għalhekk, l-attur iddeċieda li jieħu l-vettura għanda speċjalist tal-vetturi BMW, Mourad's Garage, fejn ġie infurmat li l-magna kellha bil-fors tinbidel biex tiffunzjona kif imiss, iżda Kenneth Schembri rrifjuta jħallas l-ispejjeż.

Da parti tiegħu, Kenneth Schembri, direttur tas-soċjeta' konvenuta, sostna li l-attur b'kollox mar tliet darbiet fix-*showroom* biex jara u jispezzjona l-vettura BMW u kuntrarjament għal dak li xehed l-attur, huwa kien saq il-vettura għal ħin twil meta

---

[2] Kontro-eżami tal-attur, 7 ta' Frar 2022
[3] Kontro-ezami tal-attur, 7 ta' Frar 2022.

ħadha fuq *test drive* u ma kellu l-ebda ilment dwarha. Kenneth Schembri kkonferma illi l-vettura ma kellha l-ebda ħsarat u l-attur kien ispezzjonaha liberament fix-*showroom* qabel xtraha. Innega li huwa ma kienx ħalla lill-attur jieħu l-vettura għand mekkanik biex tiġi spezzjonata u insista illi lill-attur kien qallu li jekk ried jieħu l-vettura għand mekkanik kellu jeħodha dakinhar mhux iħalli ġimgħa tgħaddi, għaliex kien hemm ħafna nies interessati fil-vettura. Xehed ukoll illi wara li sar il-ftehim tal-bejgħ, kien ħa l-vettura għand mekkanik biex issirilha service u kien ċempillu ftit tal-ġranet wara biex jgħidlu li l-vettura kienet fi stat tajjeb u ma kellu xejn x'igerger fuqha.

Iżda wara ftit ġimgħat, l-attur kien reġa' ċempillu u qallu ki kien qed jisma' xi ħsejjes fil-vettura li ma kienx semagħhom qabel u għalkemm huwa kien offrielu biex jieħu l-vettura biex tiġi spezzjonata għand wieħed mill-mekkaniks tagħhom, l-attur irrifjuta li jsewwi l-karozza għand dan il-mekkanik. Kenneth Schembri saħaq ukoll illi meta l-attur iffirma l-kuntratt tal-bejgħ, huwa kien konxju li l-vettura kienet qed tinxtara *tale quale*, mingħajr garanzija u qatt ma tagħti l-ebda garanzija fuq il-karozzi li tbiegħ *second-hand*.

Ikkunsidrat;

Il-Qorti tibda biex tosserva illi matul it-trattazzjoni finali, ġie sottomess mill-abbli avukat tal-attur għall-ewwel darba illi l-azzjoni esperita mill-attur hija l-*actio aestimatoria* kif maħsuba fl-Artikolu 1427 tal-Kodiċi Ċivili.

Minn daqqa t'għajn lejn ir-Rikors promotur ma jirriżultax illi l-azzjoni ġiet imfassla bħala tali : fil-fatt, it-talba tal-attur hija għall-ħlas ta' somma determinata ta' flus rappreżentanti l-prezz tat-tiswija tal-vettura li huwa akkwista mingħand is-soċjeta' konvenuta mingħajr, iżda l-kawżali jew bażi ġuridika tat-talba għall-ħlas ta' din is-somma ġiet imfissra espressament fir-Rikors promotur.

Għalkemm it-talba fir-Rikors m'hijiex dwar il-jedd il-jedd għar-riduzzjoni tal-prezz permezz tal-azzjoni *aestimatoria,* kif finalment l-attur iddikjara li qed jeżerċita, il-Qorti tfakkar li fil-ġurisdizzjoni inferjuri tagħha, anke jekk it-talba mfissra fir-Rikors promotur ma tiġix ippruvata, hija tista' tiddeċiedi fuq jedd ieħor li jiġi ppruvat għalkemm dan il-jedd l-ieħor ma jkunx jidħol sewwa fit-talba oriġinali kif imfisser fl-att promotur tal-azzjoni. Tqis għaldaqstant illi anke jekk il-jedd għar-riduzzjoni fil-prezz permezz tal-azzjoni aestimatorja jista' ma jidħolx sewwa fit-talba oriġinali, xejn ma josta li l-Qorti tiddeċiedi fuq dan il-jedd jekk dan jiġi ppruvat mill-provi mressqin quddiemha.

Għalhekk il-Qorti sejra tibda biex tistħarreġ l-azzjoni mill-ottika tal-Artikolu 1427 tal-Kodiċi Ċivili, mhux biss għaliex hekk arġina t-trattazzjoni l-abbli avukat tal-attur, iżda wkoll għaliex kif ingħad, l-ebda kawżali oħra ma ġiet imfissra espressament fl-att promotur tal-azzjoni.

L-*actio aestimatoria* hu rimedju provdut mil-ligi għall-implimenatazzjoni tal-garanzija għad-difetti li ma jidhrux, liema garanzija hija waħda minn dawk li jrid jagħti l-bejjiegħ a tenur tal-Artikolu 1424 tal-istess Kodici Civili. Dan jgħid hekk :-

Il-bejjiegħ hu obbligat jagħmel tajjeb għad-difetti li ma jidhrux tal-ħaġa mibjugħa illi jagħmluha mhux tajba għall-użu li għalih hija maħsuba, jew li jnaqqsu daqshekk il-valur tagħha illi x-xerrej ma kienx jixtriha jew kien joffri prezz iżgħar, li kieku kien jaf bihom.

In propositu dawn id-difetti, ingħad hekk:-

"Il-venditur hu tenut jirrispondi għall-vizzji jew difetti okkulti li jirrendu l-istess ħaġa mhix tajba għall-użu li għalih hi destinata jew inaqqsu l-użu b'mod illi, kieku l-kumpratur kien jaf bihom, jew ma kienx jixtriha jew kien joffri prezz anqas. Meta jivverifika ruħu l-konkors tal-estremi kollha meħtieġa għal din il-garanzija, jiġifieri li l-vizzji jew difetti jkunu gravi, okkulti u pre-eżistenti, il-kumpratur jista', kif jagħżel

huwa, jew jagħti lura l-ħaġa u jieħu l-prezz lura, jew iżommha u jieħu lura dik il-parti mill-prezz li tkun tirrappreżenta l-valur nieqes li tiġi stabbilita mill-Qorti.

...

Il-venditur mhux tenut jiggarantixxi lill-kumpratur illi l-ħaġa mibjugħa hija eżenti minn kull vizzju, imma biss li hija eżenti minn dawk il-vizzji jew difetti okkulti...

...

E per vizio o difetto deve appunto intendersi qualunque annormalità o imperfezione, e qualunque guasto o avaria, che si riscontra nella cosa, più o meno offendono l'attitudine dell'uso, o la bontà o l'integrità. A parlar propriamente di difetto indicherebbe tutto ciò che manca alla cosa per esercitare in modo pienamente conforme alla sua natura ...".[4]

Ir-riżultat tal-*actio aestimatoria* huwa t-tnaqqis fil-prezz imħallas mix-xerrej lill-bejjiegħ għall-ħaġa mibjugħa iżda, għas-suċċess ta' din l-azzjoni, irid jigi stabbilit qabel xejn illi d-difett kien eżistenti fil-mument tal-bejgħ iżda ma kienx jidher u x-xerrej ma setax isir jaf bid-difetti waħdu. Fil-fatt, il-bejjiegħ ma jweġibx għad-difetti li jidhru jekk dawn id-difetti seta' jsir jaf bihom ix-xerrej waħdu[5]. Minbarra dan, il-bejjiegħ ma jweġibx għad-difetti moħbija jekk ikun ġie ftiehem li m'għandux ikun obbligat għal ebda garanzija[6] u biex ftehim bħal dan jopera għall-ħelsien tal-bejjiegħ minn dan l-obbligu l-bejjiegħ, irid jirriżulta minn dikjarazzjoni espressa u speċifika li m'għandhux jiġi tenut għal ebda garanzija.

Dan qed jingħad għaliex fil-paragrafu enumerat ħamsa (5) fir-Risposta tagħha, is-soċjeta' konvenuta saħqet li l-partijiet ftiehmu li l-vettura tinbiegħ *tale quale* u waqt it-trattazzjoni finali, l-abbli avukat tal-istess soċjeta' konvenuta issottometta illi l-użu ta' din il-frażi fil-ftehim tal-bejgħ tal-vettura għandu jopera biex jeżonera lill-bejjiegħ mill-obbligu li jiggarantixxi kontra difetti moħbija.

[4] **Perit Cavaliere Emmanuele Borg A&CE v. Carmelo Petroni**, Appell Ċivili, 29.1.1954
[5] Artikolu 1425 tal-Kap. 16.
[6] Artikolu 1426 tal-Kap. 16.

Il-Qorti ma taqbilx għal kollox ma' din is-sottomissjoni: il-ġurisprudenza in materja hi konkordi u assodata illi l-frażi *tale quale* ma tirrappreżentax id-dikjarazzjoni espliċita li teħtieġ l-Artikolu 1426 tal-Kap. 16 1426, li jipprovdi illi l-bejjiegħ iwieġeb għad-difetti li ma jidhrux, ukoll jekk ma kienx jaf bihom, **kemm-il darba ma jkunx ftiehem li, f'dan il-każ, m'għandux ikun obbligat għal ebda garanzija**[7]. Huwa minnu li l-klawsola '*tale quale*' teżonera lill-bejjiegħ minn responsabbiltà għal difetti li jkunu jidhru fiż-żmien meta sar il-bejgħ, li jistgħu jiġu skoperti b'sempliċi eżami tal-oġġett, mobbli jew immobbli, li jkun qed jinxtara, iżda jekk id-difett kien wieħed latenti, din il-klawsola ma tistax tiġi interpretata bħallikieku teżonera lill-bejjiegħ mill-obbligi tiegħu. Hawnhekk, naturalment, takkwista importanza l-kwistjoni tad-determinazzjoni tan-natura tad-difett, jekk kienx wieħed latenti jew jekk fil-fatt setax ix-xerrej isir jaf bih b'sempliċi eżami tal-ħaġa mibjugħa.

Fis-sentenza fl-ismijiet **Joseph Bonanno et v Raymond Dimech**, ġie ritenut:-

« ... il-fatt li fil-ftehim ta' bejgh giet inserita l-frazi "tale quale" ... dan ma jeskludix lill-venditur mill-obbligu tal-garanzija u din il-frazi m' ghandhiex tircievi l-interpretazzjoni pretiza mill-appellanti illi b' hekk kien qed jinftiehem b' mod espress ghall-eskluzjoni ta' l-istess garanzija, kif hekk jippreskrivi l-Artikolu 1426, Kodici Civili.

Huwa in effetti gurisprudenzjalment ricevut, anke jekk il-princpju ma huwiex assolut (ara Kollez. Vol. XX P I p 273, f' kaz ta' bejgh bl-irkant), illi "la clausola 'tale e quale' non ha per effetto di esonerare il venditore dalla responsabilita` per vizi occulti" (Kollez. Vol. XV p 316; Vol. XXII P I p 309). Kif gja inghad din il-frazi ma tirrapprezentax dik id-dikjarazzjoni esplicita rikjesta mill-Artikolu 1426; »[8]

[7] Enfasi tal-Qorti.
[8] Qorti tal-Appell (Inf.), deċiża 12.1.2005.

Iktar reċentement, f'sentenza mogħtija fis-6 ta' Frar 2015, il-Qorti tal-Appell ikkonfermat id-deċiżjoni tal-Prim'Awla tal-Qorti Ċivili[9] li fir-rigward, qalet hekk:-

"*Dwar il-frażi "tale quale" li wkoll kienet ġiet inserita fil-kuntratt ta' kompravvendita l-Qorti qalet hekk: "Jingħad ukoll illi ankorke' kien hemm miżjud il-kliem tale quale fid-diċitura tal-kuntratt dan ma kienx iġib awtomatikament għall-eżoneru mill-obbligu tal-garanizija kontra d-difetti li timponi l-liġi. Infatti l-Onorabbli Qorti ta' l-Appell fis-sentenza tagħha fl-ismijiet "Gerald Mercieca et vs Emanuele Zammit et" deċiża fil-5 ta' Marzu 1979 qalet ċar u tond li "skond l-artikolu 1476 (illum 1426) tal-Kodiċi Ċivili, biex il-venditur jeħles mill-obbligu lilu mpost li jirrispondi għad-difetti moħbija li ma jkunx jaf bihom hemm bżonn li huwa jkun ftiehem illi, f'każ ta' difett simili, m'għandux ikun tenut għall-ebda garanzija. Issa l-klawsola tale quale, fiha nnifsha ambigwa in kwantu soggetta ghal aktar minn sinjifikat wieħed, u ċertament ma tikkostitwix ftehim espliċitu f'dan is-sens u għalhekk, is-sempliċi inklużjoni tagħha f'kuntratt ta' bejgħ mhix suffiċjenti per se biex teħles lill-venditur minn dak l-obbligu. Min-naħa l-oħra, dana l-effett tal-frażi lanqas jista' jiġi eskluż a priori. Il-ftehim rikjest mil-liġi f'dana r-rigward jista', bħal kull ftehim ieħor, ikun anke taċitu u kwindi, potenzjalment, induċibbli minn ċirkostanzi partikolari (din il-Qorti tipprospetta senjatament il-każ ta' xi użu kummerċjali) li jkunu juri konkludentement li b'dik il-klawsola l-kontraenti riedu jfissru u jiftiehmu li l-venditur m'għandux jissoġġaċi għall-garanzija in kwistjoni.*"

Il-Qorti rat l-iskrittura li ġiet iffirmata mill-partijiet fl-20 ta' Novembru 2020, intestata "*Vehicle Bill of Sale*" li permezz tagħha Kenneth Schembri biegħ lill-attur il-vettura BMW bin-numru ta' reġistrazzjoni ICD-846 għall-prezz ta' €12,000. Tosserva wkoll li f'din l-iskrittura, l-attur kompratur iddikjara espliċitament hekk:-

"*I, the undersigned Buyer, acknowledge receipt of this Bill of Sale and understand there is no guarantee or warranty, expressed or implied with respect to the*

[9] Deċiża mill-Prim'Awla tal-Qorti Ċivili fl-4 ta' Marzu 2011, fl-ismijiet **Odette Grixti v. Mario Rodgers et.**

aforementioned vehicle, it is also understood that the aforementioned vehicle is being sold in "as is" condition."

Il-Qorti taqbel illi l-użu tal-kelma "*as is*" fid-diċitura tal-kuntratt ta' bejgħ tal-vettura, jista' jinftiehem bl-istess mod bħall-frażi "*tale quale*" u b'hekk jikkonsegwi illi l-partijiet f'dan il-każ ftiehmu illi l-venditur huwa meħlus mill-obbligu ta' difetti li jidhru fil-vettura mibjugħa. Dan qed jingħad għaliex "*Quando i vizi sono apparenti, si presume che il compratore abbia accettata la cosa coi suoi vizi e non puo` essere ammesso di ritornare su questa convenzione.*"[10] **Iżda f'dan il-każ, il-partijiet marru oltre minn dan meta ġie dikjarat espressament mill-attur kompratur fil-ftehim tal-bejgħ, illi li m'hu qed jingħata l-ebda garanzija la espliċita u lanqas impliċita fir-rigward tal-vettura mibjugħa. Għalhekk, id-dikjarazzjoni li bejgħ tal-vettura sar *tale quale* f'dan il-każ ġiet kwalifikata b'esklużjoni wkoll tal-obbligu għal kull garanzija kwalsiasi, inkluż garanziji preżunti li huma mogħtija mil-liġi nnfisha mingħajr il-ħtieġa li jkunu espressament pattwiti.**

Stabbilit li hemm konvenzjoni bejn l-attur u l-konvenut, din għandha tiġi osservata għaliex din hija l-espressjoni manifesta tal-volonta` tal-partijiet. Kif inhuwa ritenut b'mod paċifiku fil-ġurisprudenza in materja, il-prinċipju fondamentali u regolamentari fil-liġi tal-kuntratti:-

"*jibqa' dejjem dak li l-vinkolu kontrattwali għandu jiġi rispettat u li hi l-volontà tal-kontraenti kif espressa fil-konvenzjoni li kellha tipprevali u trid tiġi osservata. Pacta sunt servanda.*"[11]

Kif ġie ritenut ukoll mill-Prim'Awla tal-Qorti Ċivili fis-sentenza tagħha fl-ismijiet **Francis Paris et vs Maltacom plc**[12]:-

---

[10] Qorti tal-Maġistrati Għawdex (Gurisdizzjoni Superjuri) : **Camilleri et vs Paulmid Developments Limited**, deċiża 29.05.2012.

[11] Qorti tal-Appell - 5 ta' Ottubru, 1998 – **Gloria mart Jonathan Beacom et vs L-Arkitett u Inġinier Ċivili Anthony Spiteri Staines.**

[12] Deciza 7 ta' Ottubru 2004.

"*Dan hu konformi mal-principju li darba bejn il-partijiet hemm ftehim li jirregola r-relazzjonijiet ta' bejniethom,* ***hu prezunt li qabel ma iffirmaw dak il-ftehim qiesu c-cirkustanzi tal-kaz u l-interessi taghhom, u allura darba iffirmaw il-kuntratt, huwa dak il-kuntratt li jissanzjona r-relazzjonijiet ta' bejn il-kontendenti, u mhux xi principju iehor, ancorche' bazat fuq l-ekwita'. Il-principju tar-rispett ghal volonta' tal-partijiet huwa wiehed fondamentali u dak li ftehmu fuqu il-partijiet ghandu "forza ta' ligi" ghalihom*** *(artikolu 992 tal-Kodici Civili), u l-Qorti m'ghandhiex tuza d-diskrezzjoni taghha biex tissostitwixxi ghal dak li ftehmu l-partijiet il-volonta' taghha.*" (emfasi ta' din il-Qorti)

Il-Qorti tistenna illi l-partijiet iniżżlu bil-miktub il-pattijiet kollha relevanti li setgħu ġew negozjati bejniethom. Fil-fatt, hi presunzjoni "*loġika u ġuridika*"[13] li meta l-partijiet jkunu ftiehmu li jinkorporaw ftehim ta' bejniethom f'kitba, huma jkunu niżżlu bil-kitba fl-iskrittura relattiva dak kollu li jkunu ftiehmu fuqu. Għalhekk, fin-nuqqas ta' stipolazzjoni espressa fil-ftehim li l-venditur kien qed jiggarantixxi kontra difetti mekkaniċi, il-Qorti m'hijiex propensa timmina l-forza tal-vinkolu kontrattwali li joħolqu l-pattijiet konvenzjonali espressament stipolati mill-partijiet f'dan il-każ.

Fis-sentenza taghha fl-ismijiet **Clive Simpson noe vs John Saliba noe**[14], il-Prim'Awla tal-Qorti Civili qalet hekk in propositu:-

"*... huwa prinċipju ta' dritt li meta ftehim jiġi redatt bil-miktub, il-kontenut tal-istess ftehim għandu joħroġ mill-*istess kitba, *inatteż id-*diskussjonijiet *u kif dawn żvolgew.* ***Hu preżunt li dak li l-partijiet ikunu ftiehmu fuqu, jkun ġie mniżżel fil-kitba, u dak li jkun diskuss iżda ma jirriżultax mill-kitba, jitqies jew li ma sarx qbil fuqu jew li ġie rinunzjat*** *(ara* **Frendo vs. Caruana**, *deċiża mill-Onorabbli Qorti tal-Appell (Sede Inferjuri) fit-28 ta' Jannar, 1999). Kwindi, fejn il-kitba hi ċara, dak li kien miftiehem għandu joħroġ mill-*istess kitba *u mhux minn dak li seta' kellhom f'moħħom il-partijiet*

---

[13] **Aquilina noe vs Portelli**, deciza mill-Prim'Awla tal-Qorti Civili fl-4 ta' Ottubru 2005.
[14] Deciza fit-22 ta' Gunju 2004.

(ara ***Brincat vs. Saliba****, deċiża mill-Onorabbli Qorti tal-Appell fl-14 ta' Novembru 1983).*" (emfasi ta' din il-Qorti)

L-attur fix-xhieda tiegħu jisħaq illi Kenneth Schembri tah garanzija verbali[15] li l-magna kienet f'kundizzjoni mekkanika perfetta u kien lest jagħmel tajjeb għall-ispejjeż biex jissewwew xi problemi mekkaniċi li setgħu jfeġġu fil-vettura. Isostni wkoll illi huwa xtara l-vettura u ħallas il-prezz sħiħ ta' €12,000 sewwasew għaliex ingħata din il-garanzija. Din il-verżjoni hija kontradetta mis-soċjeta' konvenuta li ċaħet li tat ebda garanzija lill-attur, tant illi fil-ftehim tal-bejgħ ġie stipolat espressament li l-vettura kienet mibjugħa mingħajr ebda garanzija kwalsiasi.

Kif inhu risaput, bl-applikazzjoni tal-prinċipju ta' interpretazzjoni ta' kuntratti '*contra testimonium scriptum, testimonium non scriptum non fertur*' li jinsab ferm assodat fil-gurisprudenza tal-Qrati tagħna, mhux ammess illi provi orali jfissru dak li fih innifsu huwa diġa` ċar[16]. Dan ifisser li l-kontraenti ma jistgħux jippruvaw permezz ta' testimoni dak li ma jirriżultax, jew jirriżulta eskluż, mill-istess kuntratt[17]. F'kull każ, il-Qorti m'hijiex konvinta bil-verżjoni tal-attur fir-rigward, mhux biss għaliex hija kuntrastata mill-istipolazzjoni konvenzjonali fil-*vehicle bill of sale* iffirmat mill-partijiet fejn, kif ingħad, ix-xerrej aċċetta li jeżonera lill-bejjiegħ minn kull garanzija (inkluż, s'intendi, il-garanzija għall-ħlas tal-ispejjeż f'każ li tfeġġ problema fil-magna), iżda għaliex m'hijiex konfortata mix-xhud imressaq mill-attur.

Għalkemm fix-xhieda tiegħu[18] Adam Doublet Barry afferma li kien preżenti meta Kenneth Schembri assigura lill-attur li kien lest iħallas l-ispejjeż biex jissewwew problemi mekkaniċi fil-vettura - ħlief għat-*timing belt* fejn l-ispejjez kellhom jinqasmu bejn il-partijiet – huwa xehed illi dan seħħ **wara** li l-attur kien diġa' xtara l-vettura, meta din żviluppat problema mekkanika serja u kien akkumpanja lill-attur fix-*showroom* ta' Kenky Cars. Fil-fatt, din il-verżjoni ta' Adam Doublet Barry hija

[15] Kontro-eżami tal-attur, 22 ta' Ġunju 2022.
[16] **Joseph Gatt vs Joseph Galea**, Appell Civili, deciz fl-14 ta' April 1975.
[17] **Gemma Fenech vs. John Bugeja** – Appell deciz fl-20 ta' Ottubru 2003.
[18] Affidavit ta' Adam Doublet Barry, folio 25.

konsistenti max-xhieda ta’ Kenneth Schembri in kontro-eżami, fejn saħaq illi wara l-bejgħ l-attur kien ħa l-vettura għand mekkanik biex isirilha service u infurmah li kien hemm problema bit-*timing belt*, problema li jbatu biha l-vetturi tal-għamla BMW kif jagħmlu ċertu kilometraġġ.

Minn dan kollu, il-Qorti fehmet illi kwalsiasi offerta li setgħet saret mid-direttur tas-soċjeta’ attriċi biex iħallas xi spejjeż għal tiswijiet, saret mhux fil-mument tal-bejgħ, meta ġie eskluż kull obbligu għal garanzija da parti tal-venditur - iżda biss wara l-bejgħ meta feġġew xi problemi mekkaniċi fil-vettura.

Kif rajna, l-istipolazzjoni kontrattwali li l-vettura kienet qed tiġi mibjugħa f’kundizzjoni “*as is*”, ma ssarrafx awtomatikament u *a priori* fl-eżoneru mill-obbligu tal-garanzija kontra d-difetti li timponi l-liġi. **Iżda meta din l-istipolazzjoni hija akkumpanjata minn dikjarazzjoni ulterjuri li l-kompatur jirrikonoxxi wkoll li mhu qed jingħataw l-ebda garanziji la espressi u lanqas impliċiti fuq il-vettura in vendita, ftit li xejn jifdal dubju li l-volonta’ tal-partijiet espressament manifestata fil-konvenzjoni tal-bejgħ, kienet li l-venditur m’huwiex tenut għall-garanzija kontra difetti moħbija**. Kif stabbilit diġa’, jekk kien hemm obbligu fuq il-venditur biex jiggarantixxi kontra difetti mekkaniċi fil-vettura, dan insorġa in segwitu għall-bejgħ meta Kenneth Schembri offra li l-vettura tiġi spezzjonata minn mekkanik imqabbad mill-kumpannija tiegħu.

Għaldaqstant, il-Qorti tqis illi f’dan il-bejgħ kien eskluż l-obbligu tal-venditur li jiggarantixxi kontra difetti li ma jidhrux u għaldaqstant, l-azzjoni tal-attur in kwantu msejsa fuq id-dispożizzjonijiet tal-Artikolu 1427 tal-Kap. 16, ma tistax tirnexxi.

Ikkunsidrat;

Illi l-Qorti ma tistax tonqos milli tirrimarka wkoll illi f’kull każ, ma jidhrilhiex li d-difetti li ġew riskontrati fil-vettura mibjugħa, jistgħu fil-kejl taċ-ċirkostanzi kollha tal-

każ kif joħroġu mill-provi, jitqiesu li huma difetti moħbija kif imfisser fil-ġurisprudenza assodata in materja.

Huwa fatt stabbilit u mhux kontestat mill-attur illi l-vettura ma ġiet spezzjonata minn ebda mekkanik jew persuna teknika oħra mqabbad minnu qabel iddeċieda jixtri l-vettura. Iżda mill-provi li ressaq l-attur innifsu, senjatament ir-rapport tal-espert imbaqqad minnu *ex parte*, Inġinier Paul D. Cardona[19], jirriżulta illi minn spezzjoni viżwali ġenerali li saret fid-9 ta' Marzu 2021, "***it was immediately evident***[20] *that the vehicle has been in the past undergone significant repairs and renewals*" u dan x'aktarx għaliex kienet involuta f'inċident stradali sinjifikanti li kellu impatt fuq l-istruttura kif ukoll il-makkinkarju tagħha. Skont l-istess espert, din il-konkluzjoni kienet waħda "*ovvja*" anke mill-alinjazzjoni evidentement ħażina fil-bieba tal-lemin tal-vettura (ara ritratt fol. 44) u ċarċir ta' żebgħa fuq *parts* tal-vettura (ara ritratt fol. 45). Minbarra dan, l-attur innifsu xehed illi l-mekkanik imqabbad minnu biex jispezzjona l-vettura wara l-bejgħ, infurmah li din kellha istallati fiha parts ta' BMW 3series.

Fis-sentenza tal-Prim'Awla tal-Qorti Ċivili[21], fl-ismijiet **Dr. Carlo Moore Vs AIC Carmelo Falzon**, ġie ritenut:-

Il-liġi tikkontempla diffet okkult f'materja ta' bejgħ: u skond l-istess liġi, biex id-difett ikun okkult, irid ikun tali illi jkun hemm l-impossibilita li jiġi skopert. Jekk b'eżami serju, u mhux superfiċjali jista jiġi konoxxut, il-vizzju huwa apparenti.

Illi għalhekk, ladarba, l-konvenut ma ħax ħsieb jeżamina t-travu in kwistjoni, huwa naqas mill-obbligu inerenti għad-direzzjoni; u billi ma ppruvax l-impossibilita' li d-difett jiġi skopert, huwa responsabbli tal-ħsara in kwistjoni…. Ma ntużatx id-diliġenza ordinarja biex wieħed jiskopri d-difett in kwistjoni.

---

[19] Rapport ġuramentat Dok. PC1, datat 12 ta' Jannar 2022.
[20] Enfasi tal-Qorti.
[21] Per. Onor. Imħallef A. Magri deċiża 4.11.1957.

Ukoll:-

"*Min jixtri oġġett mingħajr ma jagħmel eżami almenu superfiċjali tal-ħaġa li jixtri, u wisq anqas dak l-eżami li mill-esperjenza tiegħu, soltu dejjem isir fix-xiri ta' oġġetti simili ma jistax jinvoka l-azzjoni redibitorja biex jinħall mix-xiri u jrodd il-ħaġa li xtara lill-venditur u jieħu lura l-flus li ħallas għaliha.*"[22]

Il-Qorti tqis illi mill-provi li ressaq l-attur innifsu, jirriżulta li minn spezzjoni viżwali minn persuna teknika, kellu jkun ovvju mhux biss li l-vettura ma kienetx *in top condition* iżda wkoll li kienu saru fuqha tiswijiet mhux kif imiss. Il-fatt biss li l-vettura kienet ġiet imsewwija b'tiswijiet ta' kwalita' inferjuri probabbilment b'riżultat ta' impatt sinjifikanti, kellu jkun biżżejjed biex jiftaħ għajnejn il-kompratur mhux biss għall-possibbilita' li l-vettura kienet soffriet ħsarat mekkaniċi iżda wkoll għall-fatt li kellu joffri prezz inqas għall-akkwist tal-vettura, *multo magis* meta l-attur saħaq li huwa ried jixtri vettura li ma kellhiex bżonn l-ebda tiswijiet kwalsiasi.

Kollox magħdud, jidher li l-vettura kien fiha, effettivament, ħsarat mekkaniċi fil-mument tal-bejgħ u ma jistax ikun li nbiegħet *in top condition*. Madanakollu, l-attur naqas milli jimxi bid-diliġenza meħtieġa minn kompratur ta' vettura sekonda man li m'huwiex bniedem tekniku jew intiż fil-vetturi u aċċetta wkoll espressament li tiġi eskluża kull garanzija kontra difetti fl-istess vettura.

In materja, ġie ritenut:-

"... biex vizzju jkun apparenti, mhux neċessarju li jkun jidher esterjorment, b'mod evidenti u apert li immedjatament jikkolpixxi li dak li jkun, imma hu biżżejjed li jkun jista jiġi kkonoxxut wara ċertu eżami. Il-leġislatur, kwindi jimponi lill-kumpratur l-obbligu li jivverifika l-istat u l-kondizzjoni tal-ħaġa taħt piena li ma jkunx jista mbagħad jissolleva ebda reklam għall-vizzji apparenti li minnhom il-ħaġa tkun

[22] Qorti tal-Appell, deċiża 6.11.1959, fl-ismijiet **Giuseppe Gerada vs Salvu Attard.**

affetta; u din il-verifika għandu jagħmilha bid-diliġenza konsweta li juża l-bonus paterfamilias, u mingħajr distinzjoni jekk il-verifika tippresentax fil-fatt diffikultajiet kbar jew żagħar, billi l-liġi meta ġġiegħel tiddependi l-apparenza tal-vizzju miċ-ċirkustanza li l-kumpratur seta jinduna bih, ma tibbada bl-ebda mod la għall-meżżi li bihom għandu jinqeda u lanqas għall-ostakoli maġġuri jew minuri li jkollu bżonn jissupera, naturalment sakemm il-konoxxenza tal-vizzju ma tkunx tippresenta diffikulta tali li nonostante l-eżerċizzju ta' l-imsemmija diliġenza, il-vizzju ma jkunx jista jiġi skopert; u jekk ix-xerrej ma jkunx kapaċi jivverifika hu personalment il-ħaġa, għall-inesperjenza jew imperizja tiegħu għandu jisserva, jew jassisti ruħu minn persuna prattika u esperta; u jekk ma jagħmilx hekk, ma jkunx jista jgħid li adempixxa dan l-obbligu tiegħu……. Għaliex il-liġi ma tesiġix xogħol li mhux solitu jsir, eżami diffiċli u komplikat, provi tekniċi, esperimenti twal imma almenu eżami piu o meno akkurat ta' bniedem prattiku.[23]

Ikkunsidrat;

Illi kif diġa' ngħad, minkejja li t-talba attriċi kif toħroġ mir-Rikors promotur ma tkunx ġiet ippruvata, il-Qorti xorta waħda tista' tiġġudika fuq jedd ieħor li jirriżulta mill-provi li jinġiebu quddiemha.

F'dan il-każ, l-attur saħaq fix-xhieda tiegħu illi Kenneth Schembri tah garanzija verbali li jagħmel tajjeb għall-ispejjeż f'każ li jkun jirriżulta li l-vettura fiha problema mekkaniċi. Xehed ukoll illi meta l-vettura ttieħdet fil-garaxx tal-mekkanik tas-soċjeta' konvenuta wara li din żviluppat problemi mekkaniċi, Kenneth Schembri offra li jħallas nofs l-ispejjeż għat-tiswija tal-vettura mis-somma totali ta' €2,000 iżda l-

---

[23] **Giuseppe Gerada vs Salvu Attard** – deċiża mill-Qorti tal-Appell Per S.T.O. Prof. A. J. Mamo, Onor Dr. A.J. Montanaro Gauci, Onor Dr. A.V. Camilleri, 6 ta' Novembru 1959. Ukoll:- *"Il vizio si deve considerare come occulto tutte le volte che il compratore non ha potuto scoprire merce` un esame attento della cosa venduta; si deve al contrario, considerare come apparente tutte le volte che con un esame attento, che un uomo serio porta negli affari che tratta, il compratore ha potuto notarli. Un difetto non e` occulto per cio` solo che il compratore non l`ha visto; se questo non ha fatto della cosa se non un esame superficiale non puo` prevalersi d`un vizio che dipendeva da lui di notare."* - **Camilleri et vs Paulmid Developments Limited**, *ibid*.

attur irrifjuta għaliex l-ispiża għat-tiswija kif imiss tal-vettura kienet sejra tkun ferm ogħla minn hekk.

Adam Doublet Barry, li x-xhieda tiegħu ma ġiet bl-ebda mod kontestata, afferma li fil-presenza tiegħu, wara li l-vettura żviluppat problemi mekkaniċi serji, Kenneth Schembri offra li jagħmel tajjeb għall-ispejjez tat-tiswijiet mekkaniċi iżda f'każ li l-problemi kienu relatati mat-timing belt, dawn kellhom jinqasmu bejn il-partijiet.

Kenneth Schembri stqarr li huwa minnu li meta l-attur għarrfu li l-magna ma kienetx qed tiffunzjona tajjeb, hu offra li l-vettura tiġi spezzjonata minn wieħed mill-mekkaniks tal-kumpannija tiegħu - offerta li ġiet rifjutata mill-attur. Madanakollu, innega li huwa kien offra li jħallas xi spejjeż għat-tiswija u dan għaliex skont il-mekkanik tiegħu, il-problema kienet it-*timing chain* u huwa kien offra li jgħin lill-attur u mhux iħallas l-ispejjeż biex tinbidel it-*timing belt.*

Il-Qorti temmen li kollox magħdud, il-provi juru li *ex post* il-bejgħ, Kenneth Schembri kien offra li jgħin lill-attur billi jagħmel tajjeb għall-ispejjeż biex jissewwew xi ħsarat mekkaniċi riskontrati fil-vettura iżda m'huwiex konklussivament ippruvat illi huwa ta garanzija verbali li jagħmel tajjeb għall-ispejjeż **kollha** għat-tiswija tan-nuqqasijiet u difetti fil-vettura, wisq inqas l-ispejjeż kollha reklamati mill-attur fis-somma totali ta' €7,016.28.

Iżda hawnhekk, irid jiġi osservat illi l-ftehim tal-bejgħ ġie konkluż bejn l-attur, Sebastian Darmanin Kissaun u Kenneth Schembri, mingħajr ebda indikazzjoni li dan tal-aħħar kien qed jidher f'kapaċita' rappreżentattiva jew għan-nom ta' kumpannija. Il-ftehim huwa intestat "Kenky Cars" iżda għall-Qorti dan huwa biss isem tan-negozju u mkien fil-korp tal-istess ftehim m'hi imsemmija l-kumpannija Kenky Cars Limited. Huwa minnu li Kenneth Schembri, meta xehed, ikkonferma li huwa wieħed mid-diretturi tas-soċjeta' Kenky Cars Limited iżda mill-provi u l-atti proċesswali ma jirriżultax li l-vettura ġiet mibjugħa minn, jew kienet tappartjeni lil, din il-kumpannija. **Għall-kuntrarju, il-venditur li kkontratta mal-attur għall-**

bejgħ tal-vettura in diżamina huwa biss Kenneth Schembri li miegħu kien innegozja l-attur kemm qabel il-bejgħ kif ukoll wara l-bejgħ tal-vettura meta ġew riskontrati fiha difetti mekkaniċi.

Madankollu, l-attur indirizza t-talba tiegħu fir-Rikors promotur, biss fil-konfront tas-soċjeta' konvenuta Kenky Cars Limited u mhux ukoll fil-konfront ta' Kenneth Schembri li miegħu jidher li kellu rabta kuntrattwali.

Għaldaqstant, f'dan il-kwadru ta' fatti, il-Qorti ma tistax tkun konvinta illi ġie ppruvat illi s-soċjeta' konvenuta Kenky Cars Limited tat garanzija, la qabel u lanqas wara l-bejgħ, li tagħmel tajjeb għall-ispejjez meħtieġa biex jissewwew il-problemi mekkaniċi riskontrati fil-vettura, u ma taqbilx lanqas li ntwera sodisfaċjentment li kien intlaħaq ftehim li s-soċjeta' konvenuta kellha tħallas l-ispejjez **kollha** għat-tiswija tal-vettura.

Għaldaqstant, f'kull każ li jkun, għad li kien Kenneth Schembri l-venditur tal-vettura li miegħu l-attur ikkuntratta l-bejgħ u kull ftehim li seta' ntlaħaq in segwitu għall-bejgħ, il-Qorti ma tistax tiġġudika fil-konfront tiegħu għaliex mhuwiex imħarrek biex iwieġeb għat-talba u wkoll għaliex ma jirriżulta minn imkien li kien qed jaġixxi jew jinnegozja għan-nom tas-soċjeta' konvenuta in segwitu għall-bejgħ.

Kif gie ritenut mill-Qorti tal-Kummerc fis-sentenza fl-ismijiet **Avukat Dottor Keith Bonnici noe vs Mark Grima** deċiża fit-30 ta' April 1992:-

"*Illi hija haga minn lewn id-dinja li normalment bniedem jikkontratta ghalih innifsu, **sakemm ma jindikax li qieghed jikkontratta f'isem haddiehor, jew jekk dan ma jindikahx espressament, il-kontraent l-iehor ikun ragonevolment jaf illi jkun qieghed jikkontratta f'isem haddiehor***." [emfasi ta' din il-Qorti]

Fil-każ li għandha quddiemha, m'hemm xejn fil-ftehim tal-bejgħ li Kenneth Schembri ma kienx qed jaġixxi f'ismu jew li kien qed ibiegħ il-vettura għan-nom ta' kumpannija b'responsabbilita' limitata. Il-korollarju ta' dan hu li Kenneth Schembri ma jistax jiġi

tenut iwieġeb għad-domanda tal-attur fir-Rikors promotur u wkoll li l-Qorti ma tistax tilqa' t-talba tal-attur fil-konfront tas-soċjeta' konvenuta, lanqas għal xi jedd li jista' jirriżulta li għandu għall-ħlas tal-ammont reklamat minnu lil hinn mill-eżitu tal-azzjoni aestimatorja[24].

Illi in tema ġie ritenut[25] illi "*l-ħtieġa li att ġudizzjarju jitressaq kontra l-persuna t-tajba li jmissha twieġeb għall-pretensjonijiet attriċi mhijiex xi kapriċċ maħsub biex joħloq għarbiel artifiċjali ħalli Qorti ma tistħarriġx il-mertu tal-każ. Dik il-ħtieġa toħroġ sewwasew mir-rieda tal-liġi li deċiżjoni mogħtija minn Qorti tkun torbot lil min messu jkun marbut u mhux lil min ma jkollu l-ebda rabta ma' dak il-fatt*"[26].

Għaldaqstant, qiegħda taqta' u tiddeċiedi li filwaqt li tilqa' l-ħames eċċezzjoni fir-Risposta tas-soċjeta' konvenuta u tiċħad il-bqija tal-eċċezzjonijiet, iżda biss safejn dawn mhux kompatibbli ma' dak hawn deċiż, tiċħad it-talba tal-attur SEBASTIAN DARMANIN KISSAUN, bl-ispejjeż jitħallsu mill-istess attur.

DR. RACHEL MONTEBELLO
MAĠISTRAT

[24] Azzjoni li kienet destinata li tfalli wkoll għaliex ma ġietx esperita fil-konfront tal-venditur Kenneth Schembri iżda fil-konfront ta' terz estraneju għall-ftehim ta' bejgħ tal-vettura.
[25] Qorti tal-Appell, **Karmenu Mifsud v. Onor. Ministru għall-Infrastruttura, Trasport u Komunikazzjoni et.**
[26] Ara, b'eżempju, Qorti tal-Kummerċ 10.10.1990 **Ray Micallef noe et vs Mark Anastasi et noe** (mhux pubblikata) u Qorti tal-Kummerċ 14.10.1991, **Avukat Dottor Gino Camilleri noe et vs Albert Mizzi et noe et** (ukoll mhux pubblikata).